

»...Snart, snart kommer Han, der skal komme...« Hebr. 10,37

En god samvittighed (I)

Da Saul fra Tarsus forfulgte Guds menighed og medvirkede til steningen af Stefanus, gjorde han det med fuldgod samvittighed (Ap. G. 23,1).

Vor samvittighed er ikke en pålidelig vejviser, men er helt afhængig af det lys, den vandrer i. Samvittighed er samviden med en anden røst, være sig en religions røst eller den almindelige moralske røst eller vor Herres Jesu Kristi røst.

Nogle spørgsmål

Kunne Jakob have en god samvittighed? Han havde bedraget både sin fader Isak og sin broder Esau. Kunne han glemme, hvad han havde gjort? Var det en selvfølge for ham, at Gud hadede Esau, men elskede ham (Mal. 1,1-3)? Nej, det var umuligt for ham at glemme sine bedragerier og stå frem for Gud med en god samvittighed.

Men hvad der var umuligt for Jakob, det gjorde Gud. Han skænkede ham troen og omvendelsen og sin guddommelige nåde og dermed en god samvittighed, en samvittighed, der var god med frygt og bæven.

Var det muligt for kong David at have en god samvittighed, efter at han havde bedrevet hor og mord? Kunne han glemme det? Nej, selvfølgelig kunne han aldrig få en god samvittighed og glemme sine forfærdelige synder.

Men også her viste det sig, at hvad der ikke blot var umuligt for David, men også komplet umuligt, det formåede Gud. I salme 51 hører vi David bede denne forunderlige bøn, som Gud gav ham at bede: »Fri mig fra blodskyld, min frelses Gud, så skal min tunge prise din retfærdighed« (vers 16). Hans ord er så overraskende, at vi knapt nok kan høre det. Vi venter »naturligvis«, at han vil prise Guds *nåde* – men nej, han priser Guds retfærdighed – den retfærdighed, der skaffer David *ret*!

Det går over alle gode menneskelige opfattelser af nåde og retfærdighed – ja, det er for sådanne gode opfattelser oprørende, at Gud skaffer en sådan synder som kong David *ret* – oprørende, at Gud bryder den logiske konsekvens, hvorefter syndere straffes og muligvis benådes, men *aldrig får ret*!

Kan David fri sig fra sin blodskyld – fra, at han lod Urias omkomme, for at han ikke skulle opdage, at David havde bedrevet hor med hans hustru? Selvfølgelig kan han ikke det. Er der nogen nær ven, der kan fri ham for den ubetalelige skyld? David kan jo aldrig kalde Urias tilbage til livet og give ham Batseba ren og uplettet igen. Er der nogen, der overhovedet åbner

for den mulighed, at Gud kan give David *ret*? Og er der nogen, der forestiller sig, at David forbliver manden efter Guds hjerte?

Lad os indrømme og erkende, at Guds frelse er så guddommelig, at den aldrig bliver en selvfølge, med mindre vor samvittighed sløves og sløves.

Fik David en god samvittighed? Ja, det fik han ved troen på Guds dømmende og retfærdiggørende nåde – ved troen *alene*! Han måtte formentlig kæmpe troens gode strid for at bevare den gode samvittighed, som Guds guddommelige retfærdighed havde skænket ham. Hvad end hans eget hjerte fordømte ham for, så forblev Guds hjerte større end hans (1. Johs. 3,19-20). Efter Guds hjerte, men ikke efter sit eget, ej heller efter retfærdige menneskers hjerte, forblev denne mand, der havde syndet så grovt, manden efter Guds hjerte og Guds tanker, der er himmelhøjt over vore.

Menigheden og samvittigheden

Læser vi brevene i Det nye Testamente, får vi det indtryk, at apostlene skrev dem for at hjælpe menighederne til at bevare en god samvittighed i sandhed, men ikke i egen indbildning.

Havde *korinterne* en god samvittighed? Tilsyneladende – men burde de have det? Tænk på, hvordan de sårede Paulus, der kun havde gjort dem godt Han spurgte dem med smerte: »Skal jeg elskes mindre, når jeg elsker jer så højt« (2. Kor. 12,15)? Og *galaterne*? De havde fået en »god« samvittighed under lovens tvang, d.v.s. en ufri samvittighed ved egne anstrengelser og dermed en samvittighed under uophørlige krav – en samvittighed, der aldrig kunne finde hvile og være god i sandhed.

Der var også menigheder, der havde en god samvittighed i Ånd og Sandhed. Dem formanede Paulus til *yderligere fremskridt* (1. Tess. 4,1), thi kun ved at gennemføre hellighed i Guds frygt, kun ved at arbejde på deres frelse med frygt og bæven kunne de i Sandhed bevare en god samvittighed. En for Guds lys sløvet samvittighed føler sig måske god, men er det ikke.

De syv menighedsbreve i Johs. Åbenb. 2 og 3 er oplysende i så henseende. Gud fremhæver for tre af dem, at *Han har noget imod dem*, og for to af dem, at de er i fare for at ende i åndelig død. Men ingen af dem er præget af at have en dårlig samvittighed.

Til den fortræffelige menighed i *Efesus* siger Gud: »Jeg (JEG) har det imod dig, at du har forladt din første kær-

lighed« (2,4). Det havde ikke plaget deres samvittighed, men nu blev de forhåbentligt vakt til sandhedens syn på dem og deres samvittighed.

Til menigheden i *Pergamum* lød det: »Der er lidt, Jeg har imod dig« (2,14), og til menigheden i *Tyatira*: »Men Jeg har det imod dig, at...« (2,20).

Til menighederne i *Sardes* og *Laodikea* er det så alvorligt, at den første er død i Guds øjne (3,1), og den anden risikerer at blive udspyet af hans mund (3,16) – men ingen af dem bærer tilsyneladende på en dårlig samvittighed. De havde en »god« samvittighed, fordi den var sløvet og lunken som de selv.

Til dem alle siger Gud: »Omvend dig« (2,5, 16 og 21 samt 3,3 og 19). Det er et forunderligt ord, thi det siger, at det kan de endnu. At omvende sig er ikke noget, ethvert menneske uden videre kan. I Klagesangene lyder denne bøn fra et fortvivlet folk: »Omvend os, HERRE, til dig, så vender vi om. Giv os nye dage som fordom! Eller har du helt stødt os bort, er din vrede imod os uden ende« (5,21-22)? Så længe Gud tugter os og lader Ordets sværd dømme vore tanker og meninger, er omvendelse mulig – men en selvfølge er omvendelsen aldrig. Den er Guds nåde og langmodighed imod os.

Omvendelsen er altid en personlig afgørelse. Derfor siger Herren i menighedsbrevene: »*Den, som har øren, han høre, hvad Ånden siger til menighederne*«, altså alt, hvad Ånden siger til samtlige menigheder, også til den i Laodikea. I dette altomfattende ord til menighederne i enhver generation skænker Gud ham Lyset, hvori han kan få lov til at vandre, ligesom Han, der taler disse ord, er i Lyset. Omvender han sig, bliver han renset fra al synd i Jesu, Guds søns blod (1. Joh. 1,7).

Han tvætter med andre ord sine besmittede klæder og gør dem *hvide* i Lammets blod (Åbenb. 7,14). Var hans synder end som skarlagen, bliver de *hvide som sne*; er de end røde som purpur, bliver de dog som uld (Esaj. 1,18). Så mægtig en kraft har vor Frelses udgydte blod på korset, at det skaffer os det samme, som David modtog: *ret*!! Se det forunderlige ord i Esaj. 43,25-26. Således skænker Gud enhver, der hører, hvad Ånden siger til menighederne, *sejren* ved vor Herre Jesus Kristus (1. Kor. 15,57).

Hvor er vor ros? Den er udelukket.

Hvor er vor gode samvittighed? Den er en Åndens gave, som Grundtvig så herligt synger: »Med en god samvittighed til de små Du daler ned, skaber rene glæder.

Lyser op og renses ud, til de står for Lysets Gud i *snehvide* klæder!»

Til slut

Da mennesket faldt i synd, fik det straks en dårlig samvittighed. Adam og Eva skjulte sig for Gud og blev angst for Ham (1. Mos. 3,8-10). Dette præger den dårlige samvittighed den dag i dag. Menneskene undgår helst Gud og er bange ved tanken om at dø og derefter blive dømt. Nævnes Jesu navn, bliver de ilde til mode.

Den dårlige samvittighed kan forhærde

sigt og blive en hovmodig samvittighed, der selv bestemmer, hvad den vil høre på. Den glemmer, at hovmod og dårskab er tvillinger. Bilder den sig virkelig ind, at den nok skal få ret?

Den virkelig gode samvittighed er ikke vor fortjeneste, men, som Grundtvig synger, en gave ovenfra, der »daler ned til os små«, d.v.s. til dem, der har en sønderbrudt ånd og et sønderknust hjerte, thi i andre tager Helligånden og den gode samvittighed ikke bolig. Det vidste David (Salme 51,19) og efter ham profeten Esa-

jas (se 57,15 og 66,2).

Den i Guds øjne gode samvittighed er et under, som kun Gud kan udvirke selv i en synder som kong David eller som røveren på korset. At udvirke dette under kostede Gud hans søns, den elskedes blod.

Ved Ham er det fuldbragt, og ved troen på Ham er det vort (Hebr. 10,22).

Og i denne salige glæde øver vi os i at have en ren samvittighed overfor Gud og mennesker.

En god samvittighed (II)

Salme 51, som den første artikel om den gode samvittighed bygger på, er i eet og alt forunderlig. For vore tanker om retfærdighed er den forargende. Vi vil næppe her i livet fatte den til fulde.

Hvordan kan David overhovedet bede denne bøn? Hvordan tør han bede om at blive mættet med fryd og glæde – ja om at juble (vers 10)? Hvordan kan han med al sin skyld, herunder blodskyld, bede om at blive fri for den (vers 16)?

Svaret på disse og flere andre spørgsmål er, at bønnen blev givet ham af Gud, ellers havde han aldrig kunnet bede således. Derfor er den opbevaret i Den hellige Skrift for at åbne vore hjerter for Guds guddommelige evangelium, som intet menneske kan gribe uden Helligåndens hjælp dertil – og når vi har grebet det eller rettere: er blevet grebet af det, forbliver det dog en hemmelighed, som stadig må åbenbares og uddybes for os.

Nogle af versene

Vers 3: »Gud (*min frelses* Gud, vers 16) vær mig nådig efter *din* miskundhed (der ikke er som menneskers, men helt anderledes, thi den er guddommelig), *udslet* (så de ikke mere er til) mine overtrædelser (mine misgerninger, vers 10) efter (i overensstemmelse med) din barmhjertigheds storhed.«

Vers 4: »Tvæt mig *fuldkommen ren* for min *skyld* (det er fuldkomment umuligt for enhver skabning. Du alene formår det!) og rens mig fra min synd – tvæt mig *hvidere end sne* (vers 9), så når Lyset skinner på mig i al dets kraft, *stråler jeg i al dets glans!*«

Vi lytter til en bøn, som er givet kong David og enhver af os ovenfra af Gud. Således vil Han, den Hellige og Retfærdige, at vi skal bede. Han har dermed »garanteret«, at den bøn hører og besvarer Han til fulde.

David beder om noget, ingen fortvivlet synder kan bede om af sig selv. Jeg har al-

drig hørt nogen i syndenød bede sådan og har heller ikke selv gjort det.

Men som sagt: denne bøn vil Gud, at David skal bede. Det siger noget om Gud selv. Hans frelse er så guddommelig, at dette dybt faldne menneske skal komme til at stå i Guds lys og stråle af renhed!

David har gjort, hvad der i Guds øjne er uundskyldeligt. Vel er han undfanget og født af en kvinde, der selv var en synder, og han er derfor født som et syndigt menneske, men det fritager ham ikke for det fulde ansvar for hans synd. Synd er ikke en medfødt svaghed, men oprør imod Gud, i ledtog med Den Onde.

Profeten *Esajas* sagde flere århundreder efter kong David noget lignende: »Kom, lad os gå i rette med hinanden, siger HERREN. Er eders synder som skarlagten, de skal blive *hvide som sne*; er de end røde som purpur, de skal dog blive som uld« (1,18). Her er tale om, at vore *synder* skal blive strålende hvide og rene. David beder om, at han, *synderen*, bliver det.

Vi skal alle en dag træde frem for Kristi domstol, som vi er. Kong David vil da træde frem strålende ren. Skøgen, grebet på fersk gerning i hor, ligeledes, røveren på korset og utallige andre ligeledes. De vil gå forud for retfærdige ind til herligheden.

Det bliver til pris for *Guds nådes herlighed!*

Vers 10-15

Gud vil, at David skal fortsætte med at bede sådan, at det forarger ethvert anstændigt og retskaffent menneske: »Mæt mig med *fryd* og *glæde*, lad de ben, du knuste, *juble!*«

Skulle han ikke fremvise en dybere sorg over sin synd? Den, der spørger sådan, glemmer, at denne bøn om fryd og glæde og jubel er bedt af en sønderknust mand med et sønderbrudt hjerte, en mand, hvis synd altid står ham for øje, en synder,

hvem Gud har givet at bede således.

Guds dom var gået igennem marv og ben, så de var knust, men Guds retfærdige dom er (uforståeligt for ethvert retfærdigt menneske) hans nåde. Det vender vi tilbage til i vers 16. David beder om mere end fuld genoprejsning. Han beder om genoprejsning til *en herligere stilling* end den, han var i, før han faldt i synd. Han beder ikke om at blive den samme, som før han faldt, men om at blive et helt nyt menneske, hvor det gamle er forbi een gang for alle, og han har *herredømme* og liv, fordi Guds nåde hersker fuldt og helt, således at han ikke er syndens træl, men lydighedens! Se hvad Paulus skriver i Rom 5,17 og 20-21! Se endvidere 6,14!

Hvordan skulle David bliver »mere«, end han var, før han faldt så dybt? Han havde aldrig troet det muligt, at han, Guds udvalgte, kunne falde så foragteligt og skammeligt. Han, der som færehyrde havde kæmpet imod løver og senere imod Goliath, han, der havde bragt Guds folk til ære og værdighed og som havde skrevet vidunderlige salmer, hvordan kunne han sætte alt dette over styr?

Jo, det var blevet afsløret, at hans hjerte var *svigefuldt* fremfor alt; det var *sygt* (Jerem. 17,9). Med dette hjerte ville han altid være i fare for atter at falde.

Derfor bad han: »*Skab* mig, o Gud, et rent hjerte!» Han bad altså Gud om at skabe ham et *nyt* hjerte. Når Gud skaber, er det ud af intet. David var sig bevidst, at i ham fandtes der intet godt »materiale«, som Gud kunne danne et nyt hjerte af. Guds frelse, der vil få David til at juble, bygger ikke på noget som helst i eller hos David.

Gud skabte et nyt hjerte og gav David det. Dette nye hjerte var rent. Det var fyldt af troens fuldviste rigdom på herlighed og havde ikke plads til nogen frygt, hverken for døden eller for dommen. Derfor var det et hjerte, fyldt af den Gud-givne sejr. Det, man frygter, falder man for. Men det,

man ikke frygter, er besejret på forhånd. Det er den tro, der har overvundet verden, for kampen begynder (1. Johs. 5,4).

David's ånd, hans sind og tanker, havde, også før han faldt, været ustabil, flakkende, op og ned. Men til et nyt hjerte, skabt af frelsens Herre, passede kun en »ny og stadig ånd« – en ny »natur«. Det pålagde Gud David at bønfalde Ham om.

»Højdepunktet«

I vers 16 hører vi David bede en bøn så rig, at den overgår al forstand: »Fri mig for blodskyld, min Gud, så skal min tunge jublende synge Din retfærdighed!«

Vi forstår måske hans første bøn: »Gud, vær mig nådig efter din miskundhed, udslet mine overtrædelser efter Din store barmhjertighed,« men nu beder han om at blive friet for sin blodskyld, så han kan prise Guds retfærdighed.

Vore tanker om retfærdighed er juridiske. Derfor er retfærdighed modsætningen til nåde (benådning). Vi priser derfor kun Guds nåde, barmhjertighed og miskundhed. Retfærdighed er efter vor opfattelse udelukkende straffende – og så kan nåden derefter benåde ham. Således er der en modsætning imellem Guds retfærdighed og hans nåde. Der er imidlertid ingen modsætning i Gud.

Han sendte sin Søn, den elskede, og gav ham hen i en blodig død for os syndere, og det gjorde Han, for at vise sin retfærdighed (Rom. 3,25 og 26) og sin kærlighed, thi således elskede Gud verden (Johs. 3,16). Guds retfærdighed og nåde er ikke modsætninger, men eet og det samme.

Det er svært for os at gribe, thi vore tanker om retfærdighed er ikke guddommelige, men menneskelige.

I stedet for at bære på en hemmelig frygt for Guds retfærdighed begærer den sønderknuste David at lovsynge den med jubel. Da Guds retfærdighed blev åbenbar, stod Paradisets dør med eet vidt åben for ham, og han gik jublende derind. Han modtog den frigjorte samvittighed, formentlig den største gave, en plaget samvittighed kan få – enhver, der har modtaget den, jubler og priser Gud for hans straffende retfærdighed, der er hans nåde i dens uudsigelige herlighed.

Herom åbenbarer Skriften adskilligt mere – tænk blot på, at Gud, som du plagede og trættede med dine synder, indbyder dig til at lade sagen gå til doms, så du kan få ret (Esaj. 43,24-26).

En evighed ej bliver lang til at lovprise Ham med sang!

Den fortabte søn

Lignelsen om den fortabte søn (Luk. 15,11-32) er udtømmelig alvorlig og udtømmelig herlig. Lad os begynde med

alvoren

De to første artikler handler om kong Davids fald. Lignelsen om den fortabte søn handler om noget, der måske bør betragtes som endnu forfærdeligere. Den fortabte søn valgte at leve sit liv i uafhængighed af Faderen.

Davids fald afslører en fristelses magt. Den fortabte søn afslører syndens væsen og magt. Synden er den falske frihed og selvstændighed. Den fortabte søn valgte at leve sit liv i uafhængighed af Ham, der var hans Skaber og Livets kilde.

Syndens væsen er at sige: »Jeg kan selv! Jeg vil selv! Jeg vil forme mit liv og min tilværelse!«

Dybest set siger enhver synder: »Jeg vil være min egen gud!«

At gøre sig fri af Gud, er at gøre sig fri af Livet, Kærligheden, Visdommen, Herligheden, Saligheden.

Den fortabte søn gjorde sig fri af Guds råd og kom under syndens magt. Hans vilje blev ikke fri, men trælbundet under ulydigheden. Syndens følger viste sig straks. Han kom »langt bort«. Noget sørgeligere kan ikke tænkes – langt bort fra sin Fader – han blev altså som en hedning (Efes. 2,13).

»til et fremmed land,« hvor han ikke hørte hjemme og dog gjorde sig til eet med. Han søgte verdens venskab og kom under denne verdens fyrstes magt. »og ødte der sin formue,« hvilket han aldrig havde gjort, hvis han var blevet hjemme

under sin Faders gode vilje.

Da han forlod sin Fader, kom han straks i *fortabelsen*. Han vandt intet, men tabte alt. Han, den velopdragne, kom ud i »et udsvævende liv«. Kong David faldt i synd, den fortabte søn levede i synd. Det viste sig, at da han vendte Faderen ryggen, fik det mere katastrofale følger, end han havde forestillet sig.

Her er ikke tale om, at synden afslørede hans svagheder. Den afslørede hans skyld. Han kan ikke undskyldes.

Han »satte alt til.« Her ender det altid på den falske friheds glidebane.

Så blev der en »svær hungersnød i det land« (men ikke hjemme hos Faderen. Skal vi bag denne hungersnød se Faderens hånd?) »Så gik han hen og holdt sig til hos en af borgerne der i landet.« Tænk, om han havde holdt sig til hos Faderen i Hans rig! Forskellen er umålelig. »Og han sendte ham ud på sine marker for at vogte svin. Han blev hjemløs. »Ingen gav ham noget.« Så kold er verden. Nu var han nede på nulpunktet. »Men han gik i sig selv.« Han valgte at ydmyge sig uden at besmykke sin synd med den mindste undskyldning. Det er en snæver port at komme igennem. Han måtte så langt ned, før han ville ydmyge sig. Tanken på Faderhjemmets overflod vakte en ren længsel i ham efter i sandhed at vende om og finde vejen hjem: »Jeg vil stå op.« At »stå op« er at vælge at ydmyge sig. Kun således står man op fra sin synd. »og gå til min Fader.« Han er forvisset om, at Faderen fortsat er hans Fader. »og sige: Fader! Jeg har syndet imod Himmelen (Guds trone) og overfor dig, jeg er ikke

længere værd at kaldes din søn. Gør mig til en af dine daglejere« (grundteksten).

Bemærk først forskellen imellem hans og kong Davids syndsbekendelse! David beder om at blive rensset fra sin synd og blive hvidere end sne, ja, han beder om at blive mættet med glæde.

Den fortabte søn beder kun om, at Faderen gør ham til en af sine daglejere.

Bemærk dernæst hans syndsbekendelses korte, knappe og sande indhold: »Jeg har syndet – jeg er ikke værdig!« Nåden er ikke noget, han tør regne med. Det gjorde David heller ikke, men han håbede på den.

For dem begge var Gud højt ophøjet, de selv dybt nedbøjet.

Herligheden

Den fortabte søn fik en aldeles uventet og overvældende modtagelse af sin Fader. Der lød ikke et bebrejdende eller moraliserende ord, men Faderen gav ham straks del i frelsens ubeskrivelige glæde og dermed lyst og kraft til al god gerning, thi glæden i Herren er vor styrke. Hans snavsede og tjavsede klæder blev udskiftet med frelsens nye, snehvide klædedragt. »Lad os spise og være glade.«

»Og de begyndte at være glade« (vers 24). En forunderlig sætning, der siger os, at Faderen havde sørget over og savnet sin fortabte søn og lidt med ham – og at sønnen aldrig havde været rigtig glad borte fra Ham, der er glædens kilde. »De begyndte...« og, som Fjerd Christensen sagde: »de holdt aldrig op dermed!«

Nu er det aktuelle spørgsmål, som enhver af os bør besvare oprigtigt: ligner jeg

den fortabte søn, efter hans hjemkomst, eller ligner jeg den ældre broder, som al-

drig havde gjort noget forkert.

Det må vi se nærmere på i næste arti-

kel.

Den hjemmegående søn

Det første, vi læser om ham, er følgende: »Men hans ældste søn var ude på marken« (Luk. 15,25). Om den fortabte søn læste vi, at en af borgerne der i landet sendte ham »ud på sine marker« (vers 15). Forskellen er stor, men måske ikke så afgørende stor, som vi umiddelbart synes. Hvem havde sendt den ældre broder ud på markerne? Hans holdning tyder på, at det ikke var hans Fader, men ham selv, der, uden at spørge sin Fader til råds, havde valgt at »tjene« ham på den måde. Hvis det er sandt, levede og tjente han i uafhængighed af Faderen og var blevet sin egen rådgiver.

Da han hørte musik og dans i Faderhuset, kaldte han en af karlene til sig og spurgte, hvad der var på færde (vers 26). Man spørger uvilkårligt, hvorfor han ikke straks skyndte sig derind for selv at få del i glæden. Var han så fremmed for frelsens herlighed? Da karlen havde besvaret hans spørgsmål, blev han vred og *ville ikke gå ind!*

Den fortabte søn ville væk fra hjemmet, men *kom ind* – den ældre broder blev hjemme, men ville alligevel *ikke ind*. Selv da hans Fader gik ud til ham og bad ham om at komme ind til glæden, havde han indvendinger, og vi får ikke at vide, om også han ydmygede sig og bad sin Fader om tilgivelse og derefter gik ind til sin frelse broder og blev eet med ham i frelsens ufortjente og uforskyldte herlighed.

Hvad var det, der hindrede ham i at gå ind? Det var hans overbevisning om, at

den fortabte søn ikke havde *fortjent* en sådan modtagelse, og at han, der havde *fortjent* den, aldrig havde fået den.

Tanken på fortjeneste havde gjort ham døv for Frelsens guddommeligt glædeskabende ord.

Hvor den indstilling findes dybt i hjertets inderste, hersker løgnen. Det ser vi på denne broder, men endnu tydeligere på Saul fra Tarsus. Han var ulastelig efter lovretfærdighedens krav og var derfor overbevist om, at han også var retfærdig i Guds øjne. Det viste sig, at det var løgn – ikke andet end løgn. Hans egen retfærdighed var ikke en fordel, men skam – det mente den hjemmegående søn ikke. Han henviste derimod til, at »se, nu har jeg tjent dig så mange år, og jeg har aldrig overtrådt noget af dine bud« (vers 29). Han var altså retfærdig, i hvert fald mere retfærdig end sin broder.

Han deler ikke Faderens glæde over, at »din broder, som var *død*, er blevet *levende*, og var *fortabt*, men er *fundet* igen.« Han er derimod forarget og vred. Han burde glæde sig, men er vred og sur. Han sammenlignede sig med sin broder, men ikke med sin Fader. En sådan sammenligning, hvor fortjenesten er målestokken, befæster ham i mørket og løgnen. Hans hjerte er uden kærlighed. Derfor forarger Faderens kærlighed imod den fortabte søn ham.

Hans Fader sagde til sidst: »Mit barn!« Faderens vemodige kærlighed kunne forhåbentlig smelte hans hjerte. »Du er altid hos mig, og alt mit er dit (uden at du har

gjort dig fortjent til det!)«

Men netop fordi den ældste søn mente, at han havde gjort sig fortjent til det, havde han ikke tilegnet sig alt Faderens med uophørlig taksigelse. Han forblev fattig i sin selvgjorte retfærdighed.

»Nu burde vi glæde og fryde os, thi...« Den, som ikke gør det, har ikke opfyldt de to store bud: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og din næste som dig selv.« Når disse to bud, der ikke er svære for en benådet synder, ikke er opfyldt, da har alt, hvad den ældre broder så »fortjenstfuldt« har gjort, ikke været andet end *lovovertrædelse*, skønt han hævder, at »jeg har aldrig overtrådt noget af dine bud.«

Faderen ydmyger sig for sin søn og beder eller bønfaller ham. Men om sønnen besvarede Faderens bøn, ved vi ikke.

Spørgsmålet står åbent og giver os anledning til at tænke efter i stilheden. Kan du forestille dig noget sørgeligere end at nægte at besvare din Faders bøn?

Den fortabte søn fyldte Ham med glæde og jubel. Om den retfærdige søn også til sidst gjorde det, ved vi ikke.

Vi vender tilbage til det aktuelle spørgsmål: »Ligner du og jeg den hjemvendte søn, eller ligner vi den hjemmegående?«

Vi må bede Gud åbenbare evangeliets hemmelighed for os, så vi af fulde hjerter synger Brorsons vidunderlige ord: »Takker for den uskaterlige ære, at *I Guds sønner og døtre må være!*«